

PAP ANDREA – TAKSÁS BALÁZS¹

A gazdálkodási és módszertani ismeretek oktatásának összehasonlítása a (katonai) gazdálkodási és a katonai logisztika alapképzésekben

The Comparison of the Teaching of Economic Management and Methodology on (Military) Economic Management and Military Logistics BSc Courses

Absztrakt

A katonai logisztika hadtáp szakterületein folyó tisztképzésben több változás is végbement az elmúlt másfél évtizedben. Ebben a cikkben ezeket a változásokat vesszük sorra, olyan szempontból elemezve, hogy miként változott a gazdálkodási és módszertani ismeretek oktatása az egymást követő képzések során. Megvizsgáljuk az ezen ismeretek oktatására fordított óraszámok és a hozzájuk rendelt kreditértékek alakulását. A kapott eredmények azt mutatják, hogy miközben korábban a szakok változásaival nem módosultak ezek az értékek, addig az új katonai logisztika alapszakon már jelentősen csökkenő számokat kapunk. Ezért végül végigvesszük azokat a tényezőket, amelyek közre játszottak abban, hogy az új katonai logisztikai alapszakon a gazdálkodási és módszertani ismeretek oktatása háttérbe szorult.

Kulcsszavak: tisztképzés, katonai logisztika, katonai gazdálkodás

Abstract

In the last one and a half decades significant changes have occurred in the training and education of officers in the specialized military supply fields of military logistics. In this article we describe these changes analysing them in terms of how the teaching of economic management and methodology has changed over the

---

¹ Pap Andrea: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, egyetemi docens/National University of Public Service, Faculty of Military Science and Officer Training, Associate Professor, E-mail: pap.andrea@uni-nke.hu, ORCID: 0000-0003-3812-5864

Taksás Balázs: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, adjunktus/National University of Public Service, Faculty of Military Science and Officer Training, E-mail: taksas.balazs@uni-nke.hu, ORCID: 0000-0001-7583-4198

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

consecutive courses. We examine the changes in the number of contact hours spent on teaching this knowledge as well as the changes in the number of credits allocated to them. Our findings show that while in the past these numbers did not change when the courses of study changed, on the new military logistics BSc course they are significantly reduced. Therefore we look at the factors which explain why less emphasis is placed on the teaching of economic management and methodology on the new military logistics BSc course.

Keywords: officer training and education, military logistics, military economic management, knowledge of economic management and methodology

Az elmúlt időszakban sok olyan munka született, amely a katonai alapképzés evolúciójával foglalkozott. Ezek közül több a logisztikai terület képzési rendszerében, struktúrájában bekövetkezett változásokat mutatja be. Ilyenek Dr. Pohl Árpád cikkei vagy éppen a Hadi-technikai Tanszék oktatói által elkészített, a páncélos- és gépjármű-technikai szakterületen bekövetkező változásokat összegző szakmai anyag. Ebben a cikkben mi is ezt a megkezdett vizsgálatot folytatjuk egy új aspektusból megközelítve a végbement változásokat. Ez az új nézőpont a gazdálkodási és módszertani ismeretek oktatásának kérdése. Azt elemezzük, hogy a katonai alapképzési szakok evolúciójával az idők folyamán miként változott a gazdálkodási és módszertani ismeretek oktatása, valamint azt is megnézzük milyen tényezők állnak a tapasztalt változások hátterében.

Ennek a célnak megfelelően a cikk tartalma a következőképpen épül fel. Először felvázoljuk, hogy a katonai logisztika hadtáp szakterületein miként változtak az (alap)szakok. Ennek során röviden ismertetjük az egyes alapszakokat. Ezután táblázatok és grafikonok segítségével bemutatjuk a gazdálkodási és módszertani tantárgyak szerepének és súlyának módosulását. Végül elemezzük a változás hátterében álló tényezőket.

1. KATONAI ALAPSZAKOK EVOLÚCIÓJA A KATONAI LOGISZTIKA GAZDÁLKODÁSI TERÜLETÉN

Az elmúlt másfél évtizedet három, ma már alapszakként nevezett képzés fedte le. Ezeket mutatjuk most röviden be időrendi sorrendben.

GAZDÁLKODÁSI SZAK (1999-2007)²

Szakirányok: hadtáp üzemanyag-ellátó, hadtáp élelmezési ellátó, hadtáp ruházati ellátó, katonai gazdálkodási

Időtartam: 8 szemeszter.

² A Bolyai János Katonai Műszaki Főiskola Gazdálkodási Szak Tanterve katonai közgazdasági főiskolai alapképzés, nappali képzési forma, a Magyar Honvédség és más fegyveres szervek ösztöndíjas és kettős jogállású hallgatói részére Érvényes: 1999/2000. tanévtől felmenő rendszer szerint

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

Diploma megnevezése: közgazdász gazdálkodási szakon – gazdálkodási tiszt.

Képzési terület: gazdálkodás- és szervezéstudományok.

A Gazdálkodási szak már 1999 előtt is létezett a logisztikai képzésben csak ágazati bontásban. 1999-ben az akkori felsőoktatás³ és katonai követelményeknek^{4,5} megfelelően egy új tanterv alapján történt meg a gazdálkodási hallgatók (mai néven honvéd tisztjelöltek) beiskolázása. Az utolsó évfolyamot 2007-ben avatták. A szak jellegzetessége, hogy a gazdálkodástudományok képzési területen került akkreditálásra, így a katonai (logisztikai) szakmai és katonai vezetői követelmények mellett ezen képzési terület előírásainak⁶ – különös tekintettel a gazdálkodási és üzleti tárgyak megjelenésével kapcsolatos követelményekre – is meg kellett jelenniük. A szak tantervében ez a következő módon valósult meg.⁷

„3.1. A képzés általános célja: A fegyveres erők, a rendvédelmi szervek és a nemzetbiztonsági szolgálatok részére főiskolai végzettséget igénylő szaktisztai beosztások ellátására képes gazdálkodási tisztek képzése.

3.2. A katonai szakmai képzés célja: Olyan közgazdász gazdálkodási tisztek képzése, akik a szaknak megfelelően az elsajátított korszerű közgazdasági, alkalmazott gazdaságtudományi, módszertani és hadtudományi ismeretek felhasználásával és legalább egy idegen nyelv kellő szintű ismeretének birtokában képesek:

- költségvetési szerveknél a különböző gazdasági folyamatok tervezésére, szervezésére, irányítására, elemzésére, értékelésére, a gazdálkodás ellenőrzésére;
- szakterületükön belül tisztként a fegyveres erők, a rendvédelmi szervek és a nemzetbiztonsági szolgálatok sajátos gazdálkodási, nyilvántartási, elemzési és ellenőrzési feladatainak önálló elvégzésére;
- szakterületüknek megfelelően a hadsereg logisztikai rendszerében funkcionális ellátási feladatok végrehajtására;
- az általános és specifikus katonai, gazdálkodási, vezetői ismeretek és gyakorlati készségek felhasználásával első tiszt beosztásukban – rövid beilleszkedési idő után –, gazdálkodási feladatainak tervezésére, szervezésére, elemzésére és irányítására, békében és minősített időszakban, valamint az Alkotmány 19/e. paragrafusában meghatározott helyzetben.

³ A felsőoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXX. törvény.

⁴ 35/1997 (HK 10.) MHPK VKF intézkedés a felsőoktatási intézmények hallgatói katonai kiképzésével és katonai életre nevelésével kapcsolatos, illetve a 2000 után kibocsátandó tisztekkel szemben támasztandó katonai - szakmai követelményekről

⁵ 28/1999 (II. 12.) Kormányrendelet a katonai felsőoktatás alapképzési szakjainak képesítési követelményeiről

⁶ 4/1996 (I. 18.) Kormányrendelet a közgazdasági felsőoktatás alapképzési szakjának képesítési követelményeiről

⁷ A Bolyai János Katonai Műszaki Főiskola Gazdálkodási Szak Tanterve katonai közgazdasági főiskolai alapképzés, nappali képzési forma, a Magyar Honvédség és más fegyveres szervek ösztöndíjas és kettős jogállású hallgatói részére Érvényes: 1999/2000. tanévtől felmenő rendszer szerint 5-6. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

3.3. A hallgatók katonai kiképzésének célja: Olyan ismeretek elsajátíttatása és gyakorlati készség kialakítása, amelyek birtokában tisztként képesek szervezeti egységük béke- és háborús tevékenységét megtervezni, megszervezni és vezetni, beosztottaikat kiképezni, tevékenységüket irányítani, az általános katonai és szakmai ismereteiket fejleszteni, a tisztekkel szemben támasztott társadalmi elvárásoknak, katonai követelményeknek megfelelni.”

A tanterv ezután definiálta az egyes szakirányok képzési céljait.

KATONAI GAZDÁLKODÁSI ALAPSZAK (2006-2016)⁸

Szakirányok (később a felsőoktatási szabályzók módosulásával specializációvá váltak): hadtáp, pénzügyi

Időtartam: 8 szemeszter.

Diploma megnevezése: közgazdász katonai gazdálkodási szakon.

Képzési terület: nemzetvédelmi és katonai.

A Gazdálkodási szakot leváltó új Katonai gazdálkodási alapszak tervezésénél az időközben bevezetésre kerülő kreditrendszer⁹, valamint többciklusú, lineáris felsőoktatási képzési szerkezet¹⁰ (köznapi nyelven Bologna-rendszer) követelményeit kellett figyelembe venni. A katonai szakmai elvárásokban (kompetencia-követelményekben) jelentős változások nem történtek.

Az alapszak különlegessége annak hibriditásában rejlik. Ugyan az alapszak a nemzetvédelmi és katonai képzési területen került akkreditálásra, azonban a szakon végzők továbbra is közgazdász diplomát szereztek. (Amely jelentősen növelte a rendszerből kiválók civil életben történő elhelyezkedésének lehetőségeit, és ezáltal a szak vonzerejét.) Ebből adódóan a szak felépítésének, a gazdálkodási és módszertani tárgyak megjelenésének továbbra is meg kellett felelnie a már korábban hivatkozott 4/1996 Kormányrendeletnek, amely a közgazdász képesítés megszerzésének feltételeit szabályozta.

A szak tantervében a képzési célokat a következőképpen definiálták:¹¹

„6.1. A képzés általános célja: Közgazdász tiszték képzése, akik a képzés során elsajátított korszerű közgazdasági, alkalmazott gazdaságtudományi, módszertani és hadtudományi ismeretek felhasználásával a választott szakiránynak megfelelően hazai, nemzetközi és szövetségi műveletekben képesek:

- a költségvetési szerveknél a különböző gazdasági folyamatok tervezésére, szervezésére, irányítására, elemzésére, értékelésére, szakterületükön belül tiszt-

⁸ 322/12/2006. Katonai Gazdálkodási Alapképzési Szak Tanterve a nappali tagozatú, ösztöndíjas és kettős jogállású hallgatók részére Érvényes: 2006/2007. tanévtől felmenő rendszerben

⁹ 77/2002 (IV. 13.) Kormányrendelet a felsőoktatási alapképzési szakok képesítési követelményeinek kreditrendszerű képzéshez illeszkedő kiegészítéséről

¹⁰ 381/2004. (XII.28.) Kormányrendelet a többciklusú, lineáris felsőoktatási képzési szerkezet bevezetésének egyes szabályairól és az első képzési ciklus indításának feltételeiről

¹¹ 322/12/2006. Katonai Gazdálkodási Alapképzési Szak Tanterve a nappali tagozatú, ösztöndíjas és kettős jogállású hallgatók részére Érvényes: 2006/2007. tanévtől felmenő rendszerben 6-7. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

ként a fegyveres erők, rendvédelmi szervek és a nemzetbiztonsági szolgálatok sajátos pénzügyi, számviteli, gazdálkodási, nyilvántartási, elemzési és ellenőrzési feladatainak önálló elvégzésére;

- az általános és specifikus katonai, katonai pénzügyi, gazdálkodási, vezetői ismeretek és gyakorlati készségek felhasználásával – rövid beilleszkedési idő után – a gazdálkodás és ellátás feladatainak tervezésére, szervezésére, elemzésére és irányítására, a szakalegységek alaprendeltetésből fakadó feladatai végrehajtásának vezetésére a békeidőszaki honvédelmi, a békétámogató, valamint háborús tevékenységekben.

A szakon végzettek kellő mélységű elméleti ismerettel rendelkeznek a képzés második ciklusban történő folytatásához.

6.2. A képzés általános követelményei, az elsajátítandó kompetenciák: Szaktudományos és korszerű információs, valamint haditechnikai ismeretek, fizikai, pszichikai, morális feladatokra összpontosító szakmai, pedagógiai és vezetéselméleti ismeretek, a katonai szervezet működésének bonyolult helyzetekben történő eredményes biztosításához szükséges ismeretek.”

Ezután került sor a szakirányok speciális képzési céljainak definiálására. A felsőoktatási törvény módosulásával a szakirányok definíciója megváltozott, s az alapszak szakirányai – mivel nem feleltek meg a szakirányok azon definiálásának, hogy önálló szakképzettséget eredményeznek – specializációvá váltak.

A szakon az első évfolyam beiskolázása 2006-ban történt, az utolsó évfolyam idén, 2016-ban végez.

KATONAI LOGISZTIKA ALAPSZAK (2013-)¹²

Specializációk: haditechnika, hadtáp, katonai közlekedési

Időtartam: 8 szemeszter.

Diploma megnevezése: katonai logisztikai vezető.

Képzési terület: közigazgatási, rendészeti és katonai (ma: államtudományi).

Az új alapszakon megvalósult az egyes katonai logisztikai területek képzésének integrációja, így teljesen természetes, hogy a képzést a közigazgatási, rendészeti és katonai képzési területen létesítették, s hogy a végzettség nevében nem jelenik meg a gazdálkodás fogalma. Ebből kifolyólag az alapszak tantervének már nem kellett megfelelnie a közgazdász (valamint az előd haditechnikai és katonai közlekedési képzések mérnök) képzési követelményeinek. Ezzel szemben 2011-ben a Honvédelmi Minisztérium vezetése új katonai szakmai és katonai vezetői követelményeket fogalmazott meg a honvéd tisztképzés

¹² Katonai logisztika alapképzési szak tanterve Érvényes: 2013/2014-es tanévtől felmenő rendszerben

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

számára.¹³ Ezzel összefüggésben a tanterv a következőképpen definiálja a képzési célokat:¹⁴

„7.1. Az alapképzési szak képzési célja, az elsajátítandó szakmai kompetenciák: A Magyar Honvédség számára olyan, harcászati szintű katonai logisztikai vezetők (honvédtisztek) képzése, akik a megszerzett általános- és speciális katonai ismeretek birtokában képesek a logisztikai szakalegységek vezetésére, harcászati szintű logisztikai támogatási (anyagellátási, közlekedési és fenntartási) folyamatok tervezésére, szervezésére, irányítására és ellenőrzésére, nemzeti és többnemzeti környezetben, békeidőszakban, válságkezelő-, katasztrófa elhárítási-, béketámogatási- és háborús műveletekben egyaránt. Mindezen túl kellő mélységű elméleti ismeretekkel rendelkeznek, a továbbképző tanfolyamok ismeretanyagával kiegészítve a képzés második ciklusban történő folytatásához. A képzés egésze felkészíti a közzolgálati életpályára.”

Ezt követi a specializációk speciális képzési céljainak definiálása. A szakon az első beiskolázásra 2013-ban került sor, az első évfolyam jelenleg a képzés 6. szemeszterénél tart.

A fejezet alapján a szakok jellemzőit a következő táblázatban foglalhatjuk össze.

Szak megnevezése	Gazdálkodási szak	Katonai gazdálkodási alapszak	Katonai logisztika alapszak
Képzési terület	gazdálkodás-tudományok	nemzetvédelmi és katonai	közigazgatási, rendészeti és katonai
Képesítés	közgazdász gazdálkodási szakon – gazdálkodási tiszt	közgazdász katonai gazdálkodási szakon	katonai logisztikai vezető

1. számú táblázat: Az (alap)szakok összefoglaló adatai (Forrás: Saját szerkesztés)

2. A GAZDÁLKODÁSI ÉS MÓDSZERTANI TÁRGYAK SZEREPE AZ EGYES SZAKOK TANTERVÉBEN

A gazdálkodási és módszertani tárgyak szerepének értékeléséhez először is meg kellett határoznunk a vizsgált ismereteket tartalmazó tárgyak körét. Alapos megfontolás után úgy döntöttünk, hogy a gazdálkodástudományi képzési területhez tartozó alapszakok¹⁵ szakmai törzsanyagának tárgyait, valamint az ezeket megalapozó gazdasági és más szakterületekhez tartozó módszertani tárgyakat soroljuk ide. Utóbbi csoport kapcsán olyan ismereteket vettünk figyelembe, mint matematika, statisztika, (civil) vezetés- és szervezélmélet, közgazdaságtan, vállalatgazdálkodás stb. Az összesítésnél nem vettük figyelembe az általá-

¹³ Pohl Árpád: Az új tisztképzés – a logisztikus megoldás

¹⁴ Katonai logisztika alapképzési szak tanterve Érvényes: 2013/2014-es tanévtől felmenő rendszerben 6. o.

¹⁵ 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

nos informatikai tárgyakat, valamint a katonai vezetési ismereteket, illetve a tisztán speciális katonai gazdálkodási ismereteket tartalmazó tantárgyakat (és azok kreditértékeit). A tantárgyi programok pontos tartalmának ismeretében sikerült kialakítanunk egy egységes szemléletmódot a tárgyak besorolásánál.

Az összehasonlításhoz még egy módszertani kérdést kell tisztázni. A Gazdálkodási szak esetében a gazdálkodási szakirányt, a Katonai gazdálkodási alapszak esetében a hadtáp szakirányt vettük figyelembe, igaz ezen szakok esetében jelentős eltérés nem található a szakirányok között a gazdálkodási és módszertani alapozás tekintetében. A Katonai logisztika alapszak esetében a hadtáp specializáció tárgyaival számoltunk, mert a specializáció közül messze itt a legmagasabb ezen ismeretek oktatásának a megjelenése.

A gazdálkodási és módszertani tárgyak kreditértékének összehasonlítása után a következő adatokat kaptuk (2. számú táblázat).

Félévek	Gazdálkodási szak	Katonai gazdálkodási alapszak	Katonai logisztika alapszak
1. félév	10	0 ¹⁶	0
2. félév	11	17	9
3. félév	24	16	8
4. félév	18	20	9
5. félév	14	19	8
6. félév	15	14	9
7. félév	14	13	2
8. félév	6	5	0
Összesen:	112	104	45

2. számú táblázat: *Gazdálkodási és módszertani tárgyak kreditértéke az egyes (alap)szakokon*
(Forrás: Saját szerkesztés a szakok Óra- és vizsgaterve alapján)

Az óraszámok összeszámolása után pedig a következő értékeket találtuk (3. számú táblázat).

¹⁶ Az 1. félév 0. félévként az alapkiképzést jelentette. Az egységes kezelés érdekében így a félévek tantervi sorszámozásához a Katonai gazdálkodási alapszak esetében mindig hozzáadunk 1-et.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

Félévek	Gazdálkodási szak	Katonai gazdálkodási alapszak	Katonai logisztika alapszak
1. félév	90	0	0
2. félév	150	180	95
3. félév	270	225	100
4. félév	195	255	105
5. félév	165	225	95
6. félév	165	150	115
7. félév	150	150	20
8. félév	90	60	0
Összesen:	1275	1245	530

3. számú táblázat. *Gazdálkodási és módszertani tárgyak óraszama az egyes (alap)szakokon* Forrás: Saját szerkesztés a szakok Óra- és vizsgaterve alapján

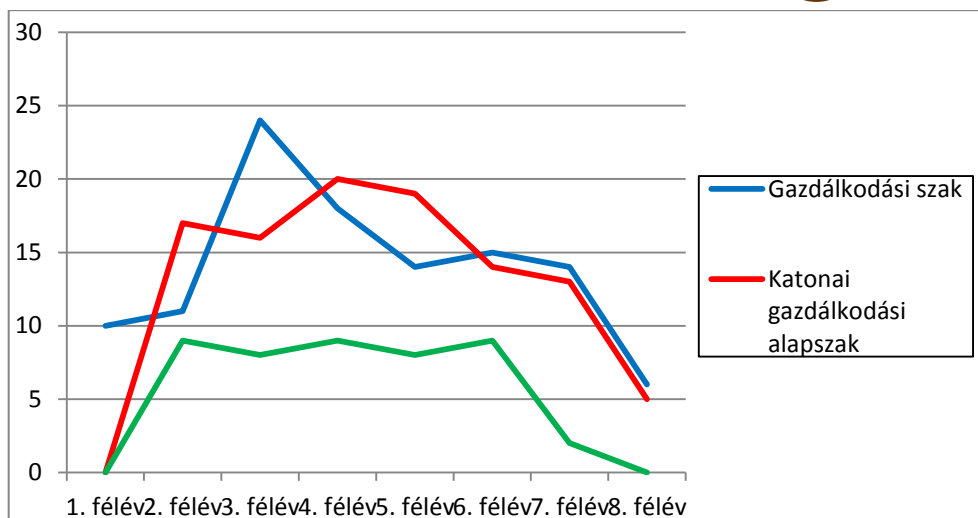
Látható, hogy a kreditek és az óraszámok – a törvényi előírásoknak megfelelően – abszolút arányosan alakultak és változtak. A Katonai gazdálkodási alapszakon lényegében még ugyanakkora kreditérték és óraszám fordítódott gazdálkodási és módszertani ismeretek átadására, mint a megelőző Gazdálkodási szakon. (Csak egészen minimális a csökkenés.) Ezzel szemben a Katonai logisztika alapszak hadtáp specializációján már kevesebb, mint felére csökkent, mind a kreditérték, mind az óraszám.

A tárgyak (óraszámok és kreditek) lefutása is kicsit eltérően alakul, ami jól látható az 1-2. számú ábrákon.

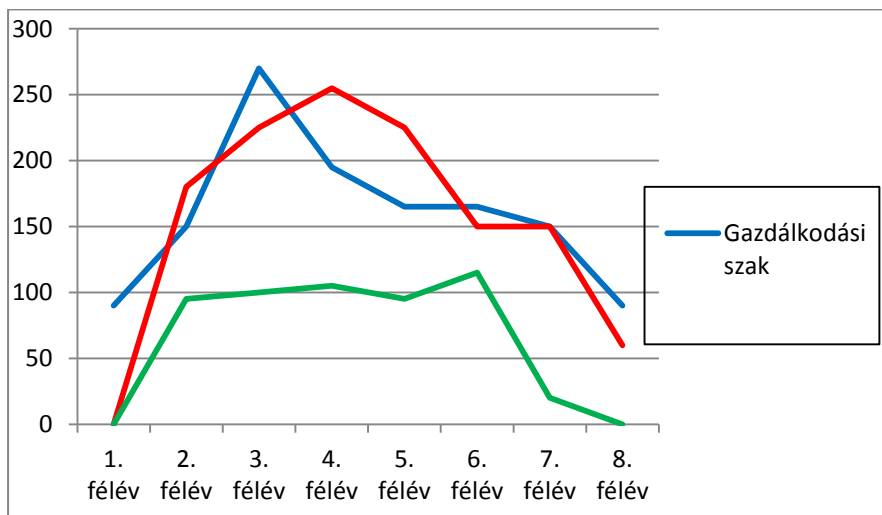

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

1. számú ábra: Gazdálkodási és módszertani tárgyak kreditértékének lefutása az egyes (alap)szakokon (Forrás: Saját szerkesztés a 2. számú táblázat adatai alapján)

2. számú ábra: Gazdálkodási és módszertani tárgyak összoraszámának lefutása az egyes (alap)szakokon (Forrás: Saját szerkesztés a 3. számú táblázat adatai alapján)

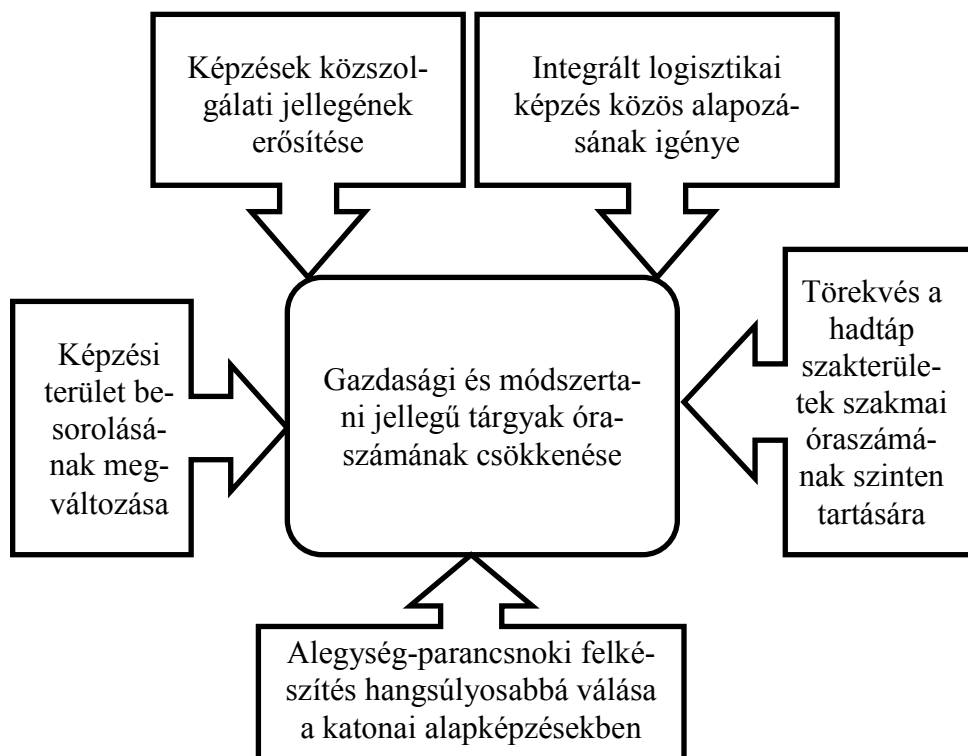
HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

Amíg például a Gazdálkodási szak alapvetően „ornnehéz” volt, és a gazdálkodási és módszertani ismeretek – részben alapozási indokból is – a 3. félévben tetőztek, s onnan folyamatosan csökkentek, addig a Katonai gazdálkodási alapszaknál a teljes félévet elhasználó alapkiképzés miatt ez a tetőzés egy kicsit eltolódott, míg a Katonai logisztika alapszakon kisebb hullámmás látható, s érdekes módon a legjelentősebb óraszám a másik két szaknál jóval később, a 6. félévben jelentkezik. Az összóraszám és összekreditérték különbségek mellett, ezen lefutás eltéréseit is elemezzük a következő fejezetben.

3. AZ ELTÉRÉSEK HÁTTERÉBEN ÁLLÓ OKOK

A gazdálkodási és módszertani ismeretek kreditértékének és óraszámának Katonai logisztika alapszakon látott drasztikus csökkenése mögött több tényező is áll, amely tényezőket a 3. számú ábrán foglaltuk össze.

3. számú ábra: A gazdálkodási és módszertani tárgyak óraszámának Katonai logisztika alapszakon történő csökkenése háttérében álló okok (Forrás: Saját szerkesztés)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

Képzési terület besorolásának megváltozása: Teljesen egyértelmű, hogy mivel az új alapszak integrált logisztikai jellegénél fogva nem a gazdálkodástudományok képzési területen létesült, és nem közgazdász diplomát nyújt, ezért nem kell megfelelni ezen terület képzési követelményeinek. Vagyis rengeteg üzleti, gazdálkodási, vállalatirányítási és módszertani tárgy oktatása már nem kötelező. Mivel ezen tárgyak egy jelentős része egy alapszakos katonai logisztikai vezető számára nem szükséges, ezért nem is kerültek bele az új tantervbe. Ennek előnye, hogy így kreditérték és óraszám szabadult fel más tárgyak, más tudományterületi ismeretek számára. Jelentős hátránya viszont az, hogy az új diploma piaci vonzereje a korábbi közgazdász – illetve a többi logisztikai területen a korábbi mérnök – diplomáéhoz képest sokkal alacsonyabb, amely nagyon erősen meglátszik a jelentkezési adatokon és a felvételi pontszámon. Érezek lehet, hogy az új képzés a fiatalok egy másik csoportját mozgatja meg, mint a korábbiak. Ebből adódóan az oktatói állomáynak is egy tanulási és alkalmazkodási folyamaton kell keresztül mennie.

Integrált logisztikai képzés közös alapozásának igénye: A specializációra helyezés a képzésen a 4. félév végén történik, a specializálódás az 5. félévben kezdődik. Így az első 4 félévben a tisztjelöltek ugyanazon tárgyakat tanulják, függetlenül attól, hogy később haditechnikai, közlekedési vagy hadtáp területen fognak dolgozni. Így az első 4 félévben, mind a 3 terület szakmai tárgyainak megalapozása, a szükséges módszertani és tudományterületi alapismereteinek átadása meg kell, hogy történjen. Ha az evolúciót vizsgáljuk, a haditechnikai specializáció származása gépészmérnöki, a katonai közlekedési specializáció közlekedésmérnöki, a hadtáp specializáció közgazdasági ősökhez vezethető vissza. Így a közös alapozás során ezen tudományterületek alapozó tárgyait kellett tömöríteni. Ebből adódóan mindegyik területnek le kellett mondania óraszámokról, kreditekről, bizonyos alapozó módszertani ismeretek átadásáról. Ennél a hátránynál azonban jóval jelentősebb az új szak legfőbb előnye, ami ebből az integrált alapozásból adódik. Ugyanis bármilyen specializáción is végeznek a honvéd tisztjelöltek, komoly rálátással fognak rendelkezni a többi logisztikai szakterület tevékenységére és feladatára is. A szélesebb spektrumú tudásuk jól jön napjainkban, amikor a logisztikai szakágak erőteljesen integrált (együtt)működése figyelhető meg, valamint sokkal gyakoribbá vált a szakterületek közötti átjárás a hivatásos tiszti karrierok során.

Képzés közszolgálati jellegének erősítése: A Nemzeti Közszolgálati Egyetem létrehozásakor megszületett egy koncepció, mely szerint az egyetem összes alapszakján kötelező jelleggel kialakításra került egy közszolgálati tantárgy blokk. Ennek célja az, hogy már az alapképzés során megismerkedjenek a különböző területen tanuló hallgatók azokkal a közszolgálati alapismeretekkel, amelyek később megkönnyíthetik a közszolgálati életpályák közötti átjárhatóságot. Továbbá ez a blokk segíti a különböző hivatásrendeket abban, hogy általánosságban megismerjék egymás tevékenységét, növelve ezáltal az együttműködés szinergiáját. Erre nagyon jó példa, minden évben a közös blokk lezárásaként megrendezésre kerülő Közös közszolgálati gyakorlat is. Természetesen ezen ismeretek átadása is kreditek és óraszámok felhasználásával jár. Ez a közszolgálati alapismeretek blokk 15 tantárgyat jelent 30 kreditértékben és ehhez tartóóan kiemelkedően magas, 465 kon-

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

taktórában. (Az egy kreditre jutó kontaktóraszám ennél a tantárgyi bloknál a legmagasabb.¹⁷) Ez az óraszám a 14 hetes alapkiképzéssel és a mindenképpen szükséges katonai vezetői alapismeretekkel együtt az első 3 félévet szinte teljesen le is fedi. Ebből adódóan nemcsak a gazdálkodási és módszertani ismeretekkel, de a többi logisztikai terület alapozó tárgyaival, oktatóival, s így magával a Katonai Logisztikai Intézettel, valamint a logisztikai szakmával is később találkozik a tisztjelölt. Ez azért probléma, mert szemmel láthatólag nem alakul ki olyan szoros kötődés a szakfelelős tanszékekkel, és jóval később – körülbelül csak az 5. félévtől – kezd kifermődni az a szakmai szemlélet a tisztjelöltben, hogy mit is jelent logisztikusnak lenni. Ez az egyik legnagyobb hátrány az új szakon, hiszen a 4-5. félévig a honvéd tisztjelölt alig találkozik többet logisztikával és logisztikus oktatókkal, mint a másik két – Katonai üzemeltető és Katonai vezető – alapszakon. Ezzel szemben a korábbi szakokon – legyen szó itt most a Gazdálkodási, Katonai gazdálkodási vagy a többi logisztikai szakterület „jogelőd” szakjairól – a tisztjelölt már az alapkiképzés utáni első félévekben magas óraszámokban találkozott a szakmai oktatókkal, a szakmával, s így sokkal több időt töltött el ebben a szakmai közegben.

Alegység-parancsnoki felkészítés hangsúlyosabbá válása a katonai alapképzésekben: A tisztképzés 2011-es átalakítása során kiemelten fontos igényként merült fel a gyakorlati képzés erősítése mellett az aleggység-parancsnoki felkészítés hangsúlyosabbá tétele is.¹⁸ Bár ehhez az elváráshoz sokkal nehezebb volt igazodni, mivel a korábbi időszakokkal ellentétben ez nem jelent meg semmilyen konkrét jogszabályi útmutatásban, a szak tantervének kialakításakor próbáltuk ezt is minél hangsúlyosabban figyelembe venni. Ebből adódóan a logisztikai aleggységek feladatainak, valamint az aleggység-parancsnokok kötelességeinek gyakorlása már nem csak szakterületi szinten történik, hanem integrált logisztikai feladatok kapcsán is. Ezért az erre a területre fordított óraszámok is növekedtek.

Törekvés a hadtáp szakterületek szakmai óraszámának szinten tartására: A katonai logisztikai szakma egyértelmű elvárása volt az új alapképzés kialakítása során, hogy a műveleti felkészítésnek szentelt kiemelt figyelem mellett¹⁹ a szakmai tárgyak és a szaktisztizti képzés szerepe se csökkenjen. Ezért a hadtáp specializáció kialakításakor is törekedtünk arra, hogy a szakmai óraszámok megmaradjanak. Ugyan egyes ellátási tárgyak órászáma csökkent, de azért, mert egyes tárgykörök önálló tárgyakban jelentek meg vagy éppen más ellátási tárgyak hasonló tárgyköreivel összevontan alkotnak külön tárgyat. Ezért az átadott szakmai ismeretek száma nem csökkent.²⁰ Sőt, megjelent a korábbi szakok hadtáp szakirányain nem oktatott, azonban a hadtáp szakterülethez tartozó vagy azokkal szoros kapcsolatban lévő szakági ismeretek oktatása is. Ilyen például a térképészeti- és humán anyagok ellátásával kapcsolatos ismeretek átadása, vagy például a logisztika oktatási

¹⁷ Katonai logisztika alapképzési szak tanterve Érvényes: 2013/2014-es tanévtől felmenő rendszerben 386-390. o.

¹⁸ Pohl Árpád: A műveleti felkészítés rendszere a logisztikai tisztképzésben

¹⁹ Pohl Árpád: A műveleti felkészítés néhány aspektusa a logisztikai tisztképzésben

²⁰ Pohl Árpád: Az új rendszerű logisztikai tisztképzés – Valóban „eltűnt a szakma”?

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

területtel kapcsolatban már korábban is felvetett²¹ alapvető elhelyezési és elhelyezési anyag ellátási ismeretek megjelenése. Mindez természetesen azt jelentette, hogy a korábbi pontokban leírt tényezőkből kifolyólag szűkülő órakeretben csökkenteni kellett ezen katonai ellátási és –gazdálkodási tárgyak megalapozásához szükséges általános gazdálkodási és módszertani ismeretek oktatására szánt kontaktóra-keretet.

ÖSSZEGZÉS

Röviden összefoglalva a leírtakat, látható, hogy a korábbi Gazdálkodási, majd az azt követő Katonai gazdálkodási (alap)szakokon a gazdálkodási és módszertani ismeretek nagyon komoly szerepet játszottak, mivel ezek a szakok közgazdász diplomát nyújtottak a végzett tisztjelölteknek. Az új integrált Katonai logisztika alapszakon ezen ismeretek egy jelentős részére már nincsen szükség, ezért természetes, hogy ezek átadására fordítható óraszám csökkent. Az, hogy ez a csökkenés elég drasztikus, – közel 60%-os – lett, az több külső és belső tényező hatásának az eredménye. Ilyen például, hogy a megrendelő részéről megjelent az a követelmény, miszerint az alegység-parancsnoki felkészítést erősíteni kell, mindamelllett, hogy a logisztikai szakma is teljes természetességgel kitartott a szakmai tárgyak óraszámának és a szaktiszti képzés súlyának megtartása mellett. Ezen túl a Nemzeti Közszolgálati Egyetem létrehozásával elkezdődött egy folyamat, amely segíti a közszolgálati életpályák közötti átjárhatóság megteremtését, valamint a hivatásrendek jobb és sikerebb együttműködését. Ennek keretében már az alapszakokon is egy kötelező jellegű közszolgálati alapismeret blokk került kialakításra. Mindezen folyamatokat együttesen vizsgálva, nem meglepő, és természetesnek tekinthető, hogy a gazdálkodási és módszertani ismeretek oktatása háttérbe szorult a katonai logisztika hadtáp szakterületeinek képzésében.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Pohl Árpád: Az új tisztképzés – a logisztikus megoldás In: Hadtudományi Szemle VII. évfolyam 2014/4. szám 356-367. o.
2. Pohl Árpád: A műveleti felkészítés rendszere a logisztikai tisztképzésben In: Hadtudományi Szemle VIII. évfolyam 2015/1. szám 151-166. o.
3. Pohl Árpád: Az új rendszerű logisztikai tisztképzés – Valóban „eltűnt a szakma”? In: Hadmérnök X. évfolyam 2015/1. szám 49-61. o.
4. Pohl Árpád: A műveleti felkészítés néhány aspektusa a logisztikai tisztképzésben In: Hadtudományi Szemle VIII. évfolyam 2015/1. szám 503-511. o.
5. Tircsi Hajnal: Elgondolás a tisztképzés innovációjáról In: Honvédségi Szemle 143. évfolyam 2015/4. szám 113-118. o.

²¹ Turcsányi Károly – Gyarmati József: Ajánlások a katonai logisztikai (haditechnikai) pályamodell vizsgálatához

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 2. szám

6. Turcsányi Károly – Gyarmati József: Ajánlások a katonai logisztikai (haditechnikai) pályamodell vizsgálatához In: Katonai Logisztika 2001/2. szám 55-68. o.
7. 1993. évi LXXX. törvény a felsőoktatásról
8. 35/1997 (HK 10.) MHPK VKF intézkedés a felsőoktatási intézmények hallgatói katonai kiképzésével és katonai életre nevelésével kapcsolatos, illetve a 2000 után kibocsátandó tisztekkel szemben támasztandó katonai - szakmai követelményekről
9. 28/1999 (II. 12.) Kormányrendelet a katonai felsőoktatás alapképzési szakjainak képesítési követelményeiről
10. 4/1996 (I. 18.) Kormányrendelet a közigazdasági felsőoktatás alapképzési szakjának képesítési követelményeiről
11. 77/2002 (IV. 13.) Kormányrendelet a felsőoktatási alapképzési szakok képesítési követelményeinek kreditrendszerű képzéshez illeszkedő kiegészítéséről
12. 381/2004. (XII.28.) Kormányrendelet a többciklusú, lineáris felsőoktatási képzési szerkezet bevezetésének egyes szabályairól és az első képzési ciklus indításának feltételeiről
13. A Bolyai János Katonai Műszaki Főiskola Gazdálkodási Szak Tanterve katonai közigazdasági főiskolai alapképzés, nappali képzési forma, a Magyar Honvédség és más fegyveres szervek ösztöndíjas és kettős jogállású hallgatói részére Érvényes: 1999/2000. tanévtől felmenő rendszer szerint
14. 322/12/2006. Katonai Gazdálkodási Alapképzési Szak Tanterve a nappali tagozatú, ösztöndíjas és kettős jogállású hallgatók részére Érvényes: 2006/2007. tanévtől felmenő rendszerben
15. Katonai Logisztika Alapképzési Szak Tanterve Érvényes: 2013/2014-es tanévtől felmenő rendszerben